

ROMÂNIA LITERARĂ.

№ 10.

Assi.

6 Martie, 1855

Къдетъ рѣ.

IV.

De demălt kăst amî da seamă de хаосъа limbistik din Ardeal, mi nă isăstesk dekăt a mă perde într'ăn хаос de rîndiri. Asemine anomalie nă ar fi de mirare în Prinđinate șnde trentarea попорълă. întemeiăt de îndelungatъ време, mi împređșrărite politicе аă năstă adăce institucii mi elemente феліхrite din toate пърдиле, șnde edăkarea kă totăл францезъ, de trei-zeci ani în коаче аă năstă adăce în рълъчире форма mi stăлăл scriitorilor, прекъм edăkăcia гречеаскă а веакълă треkăt аă лъsat șrme vedepate; — dar Ardeală nă ne poate da тълъчиреа istorikă а рълъчиреі sale, mi este греш de inđeles kăm o familie patriarhală, șnită într'ăn singăr rînd, sentimentăл nenoporiреі sale, аă аđăns ла komedia limbistikă de ne kămpăл Блајълă! Kă đșpere o măi șuznem odată, Блајълă аă fost o trăvănъ șnde mălte din kăneteniі пъреа а се лъnta măi mălt pentрă șn sistem skolastik, dekăt pentрă drentșrile neamăлă Romănesk.

Kănd mi kăm аă pesъpit sistemеле?.. Веакълă ал 18 аă dat Ardeleniilor doi astori ро-

mănești: Шинкаі mi Petрă Măior. Шинкаі de mi ne iči-коле se inчearkă kă limba, inșă, de dat kă Хроникариі romăni, este romăni în limbă, în ideі, пълъ mi în формă; чеваші din мъреаца simplitate а хроничилор noastre se реваръș în Хроника Romănilor а са.

Petрă Măior, че treче în opinia Ardeleniilor înainte лăи Шинкаі, de mi ънкъ romăni, dar se șită kă dragoste ла limba Latină mi лăkreazъ ла deskiderea erei aste пође каре nă аă prodăș niči o carte romăneasкă. Пилде ле vor аръта măi bine чеа че vroim а șpăne dekăt kăvintеле; eată kăm scrie Miron Costin în Letonisidăл Moldovei: „Inчепълăл đeri-лор ачестора mi а neamăлă Moldovenesk mi „Măntenesk, mi în đerile Șngрешti kă ачest „năme de Romăni, пълъ astăzi de șnde sint ве- „niđi întră ачесте пърди de пълănt, а scrie „măлăл време ла kămpăлъ аă stătăt kăcелă „postрă. Șă inчеп osteneала ачеста đăпъ а- „тълта веакърі de ла deskălekăтăл đerilor „đintă, de ла Traian Împăratăл Ръмăлăи kă „кълтава sste de ani neste mie trekăte, se „șnarie rîndăл. А лъsa earșmi neskris, kă ma- „ре окаръ inфъndat neamăл ачеста de o sea- „mă de scriitori, este inimeі đșpere.“— „Đș- „пъ mălte solii че trămisese Bordan Vodă „ла Крайăл Leshesk pentрă sorъ-sa Emsăfta, „пре каре o аă черșăт, mi вълъnd kă nă vra

maї o înlesnire pentrѣ împѣmintenirea кѣвин-
телор де лінсѣ. Адевѣратѣя snipit a demten-
тѣреї Ромѣnismѣлѣ аѣ авст ші аре кѣбѣл сеѣ
în Prîncîpate зnde элементеле стрѣне с'аѣ
ros ші аѣ слѣжит а не întѣри. Ценерация тре-
кѣтѣ, де ші легѣнатѣя în îndoita înrîpîre гре-
чѣскѣ ші а лїтератѣреї Франдезе дін ал 18^{lea}
веак, не-аѣ лѣсат însѣ паѣне фрѣмоасе ро-
мѣнемтї; ценерация де фадѣ се лѣнтѣ знкѣ în
хаосѣя системелор, дар хаосѣя ва-ѣ învîns пѣлѣ
în сѣршїт. Афарѣ де кѣрдї греле де дисер-
таѣї ші де аргѣменте, Ардеалѣя нѣ аѣ dat
Ромѣнїей пѣлѣ акѣм о сїнгѣрѣ карте де înkî-
пѣре ші каре сѣ ресѣатѣ înimеле.

De ачѣа sokotim кѣ лїтератѣра ромѣнѣ се
împarte астѣзї în доѣъ сколї: зна че шї аре
кѣбѣл în Бѣзрештї, зnde се кѣлїтѣ кѣ en-
tusiasм тоате системеле în опї че дїнет dis-
kordant се сѣршескѣ, în îzne, io, înt,
etc, ал доїлеа, че с'ар нѣтѣ нѣмї екле-
тїкѣ, аре маї мѣлї партизанї în Молдова;
ачѣаста есте скоала челор че дорескѣ маї
înainte де тоате а скрїе центрѣ Ромѣнї шї
ромѣнемте, шї а фаче о лїтератѣрѣ нѣмаї
дін вїдееле поасте їар нѣ дін лїмба Франдези-
лор, а Італїенїлор, шї а жаргонѣлѣ неїнде-
лес дін Ардеал. Непѣтѣнд крѣде кѣ ачѣст
жаргон ва нѣтѣ învînce вре оdatѣ vestita дреан-
тѣ цїздекатѣ а Ромѣнѣлѣ, непѣтѣнд крѣде кѣ
конїї Ромѣнїлор вор аѣїзње а нѣ се îнде-
леце кѣ пѣрїпїї лор, непѣтѣнд înkîпї кѣ гра-
матїчеле вор фї маї тарї де кѣт реакрїле,
кѣ системеле вор нѣтѣ доведї натѣра, нѣтѣм
се нѣ не înrîjım де а ведеа întroparea а
зпор дін системеле Арделене în скоалеле поас-
тре. Ва трѣче шї Арделенїзмѣл кѣм аѣ тре-
кѣт мѣлте алате системе îнкѣлчїте, шї ва ре-
тѣнѣ нѣмаї Ромѣнїзмѣл! кѣчї лїмбеле каре се
îнделегѣ нѣмаї прїн тїпар сїнт лїмбеле моарте,
шї Ромѣнїї сїнт знкѣ плїмї де вїеаѣт!

V.

„Cine vrea sѣ черче încenѣтѣл лїмбей Ромѣ-
„nemтї і este de лїнсѣ маї înainte сѣ аїѣв кѣ-
„noskѣте întѣмплѣрїле лїмбей Latinemтї.“ Сѣ
фїîнделес не Петрѣ Маїор, фрагїї Арделенї нѣ
не да прѣвеле възѣте маї sss, шї нѣ не пѣ-
неа în кѣмпнѣт а sokoti кѣ pedantismѣл шї îн-
вѣдѣтѣра сїнт sinonime кѣ stădia serioasѣ а
векїмей Романѣ, чї дін протївѣ. Ачѣа stădie e-
ste де лїнсѣ, кѣм аѣ зїс Петрѣ Маїор, де-
кѣт, în împѣрѣмстареа еї, сѣ лѣтѣм чѣеа че
este партеа веакѣрїлор; împѣрѣмстареа ачѣа
плѣмдїтѣ кѣ дѣхѣл епохеї, кѣ skimbarea на-
равѣрїлор, кѣ префачереа крѣдїнделор, кѣ
istoria шї вїеѣдѣреа, алкѣтѣшеме ачѣеа че фран-
дезїї нѣмескѣ.. le jugement et le gout; ток-
маї цїздеката дреантѣ, сїмѣл фїреск шї гѣ-
стѣл аѣ лїнсїт дін încenѣт în скрїерїле Ромѣне.
Орѣїреа зпора în sisteme, шї неїнвѣдѣтѣра
мѣлтора аѣ арзкат шї не знїї шї не алїї în
фразеологїе фѣрѣ мѣрїнїре, фѣрѣ адеѣере,
кѣ каре стрїкѣ пѣзлїкѣл. Молдо-Ромѣнїї авеа
ла încenѣт саѣ а жрѣма tradїїїлор пѣмїнте-
немтї, саѣ а оцелї лїтератѣра în префачерїле
полїтїчештї întѣмплате ла 1821; дар Ле-
цїслаторїї Парнасѣлѣ, ка сѣ ворбїм лїмба-
цїл класїк, неїнделегѣнд кѣ вїеаѣа поѣъ се
тѣлѣмѣшеме прїн лїтератѣрѣ поѣъ, аѣ анжкат
знїї не калеа векїе а pedantismѣлѣ, алїї аѣ пї-
кат în pedantismѣл кѣвїтелор; дін непорочї-
ре аѣ рѣтѣчїт кѣ еї о мѣлїме де тїнерїт. Лѣа-
таѣї сама ла їармароаче?.. нѣтїї нѣне рѣтѣшар
кѣ дін доѣъ рокїї, зна фрѣмоасѣ дар сїмплѣ,
алта жрїтѣ дар stăkojie, цѣрапчеле вор кѣм-
пѣра ачѣеа каре вате ла окїѣ. Асемїне шї
лѣцїслаторїї nostrї аѣ алес în їармарокѣл лї-
тератѣрїлор че аѣ sokolit маї стрѣлѣчїтор.

Pentрѣ ної Ромѣнїї, stădia antikїтѣдїї este о
stădie де неанѣратѣ невоїе; însѣ нѣ вра сѣ зї-
кѣ сѣ лѣтѣм Романїлор лїмба шї лїтератѣра ка с'о

skimosim într'un jargon фъръ originalitate. În antichitatea Romanъ staș архивеле noastre; архива noastre a instituiilor fundamentale a societății, și архива limbей... dar într'o măsurе istorică. Ся stadiem iar не съ прифачем pentru кѣ'i не лѣкѣ peste fire; лѣмеа мерѣе înainte și не се poate întoarче; фѣл не poate фѣ tate saș frate прѣintелѣ сеѣ; де ачеа treбѣе съ ретънем Românii iar Romanii. Antichitatea Romanъ мерѣе pentru noi пълъ ла пѣкѣла ачела каре лѣгѣ лѣмеа веѣе кѣ лѣмеа поѣ; о маѣ departe пѣшѣре се кѣамъ impressare, și ар фѣ токмаѣ ка кѣнд ам лѣга не om viș de не тѣрѣ mort. Маѣ кѣ кале și маѣ лѣкѣ ар фѣ dar, în dragostea noastră de latinism, съ лѣпѣдѣм лѣмѣа Romanъ și съ лѣмѣм лѣмѣа Latinъ, și prin зрѣмѣе съ skimbъм pantaloni și sѣрѣкѣла не тогѣ, съ не кѣмѣм Cincinnatus și Brutus în лок де Kostaki și Dimitraki, și съ черем înainte стѣпѣнѣеа лѣмеѣ de odinioară.

Рѣл п'ар фѣ fost mare дакѣ oamenilor кѣ sisteme limbistice ле-ар фѣ пѣкѣт а продѣче пѣмаѣ gramatice și sisteme; рѣл este кѣ аș scriis мѣате și de toate дѣнѣ viserіе gramatikale, și аș deskis ера literaturеѣ кѣ патосѣла. De се мѣрѣнеа în sintakse, în ortografie, лѣмѣа нѣтеа съ скане ла ларѣл еѣ, се'шѣ пѣмѣдеаскѣ, дѣнѣ nevoie și спорѣ ideilor, кѣвѣнтеле și ворѣеле, фѣрѣ а trece prin patimеле de фадѣ... Dar gramaticianii не лѣгѣ фѣе-каре sintaksъ аș алѣспат, кѣм с'аș zis, продѣкѣіе лор și кѣте не лексикон де кѣвѣнте ideale каре факѣ din лѣмѣа де astăzi о amestecare foarte кѣрѣоазѣ ла азѣре și маѣ кѣрѣоазѣ ла анализѣ. Кѣм сѣре neste не шанѣ тоатѣ тѣрма кѣнд аș сѣрѣт о оаѣе, асѣмине о тѣрѣмѣ де копѣи, апринѣи де фокѣл лѣи Аполон și инсѣфлѣдѣ де флѣкѣра мѣзелор, с'аș арѣкѣат дѣнѣ продѣкѣторѣ супе а конкѣра (tot stă Roman) templela gloriei și а imortalі-

ții! Ne este mîlă de четиторѣ, аmintirea am încѣрка кѣте-ва коале де кѣвѣнте кѣлесе în potopѣла кѣвѣнтелор стрѣне че ѣнеакѣ literatură, кѣвѣнте каре п'аș ниѣи noimъ, ниѣи рѣдѣре кѣ идея каре astorii ворѣ съ дее ла лѣминъ. Мѣлѣи din scriitorii de astăzi, astorii saș поедѣи, și-аș нес gloria не а tradѣче о idee оаре-каре într'o limbă ѣнѣделѣгѣтоаре, чѣ а ѣнѣдѣши, а сѣнѣре, și а кѣштѣга мѣрѣеа пѣкѣтошнлор Românii кѣ кѣвѣнте кѣт маѣ стрѣлѣчѣте și маѣ стѣрѣлѣватѣче.

Ерт копѣи каре аș кѣлкат не зрѣме рѣле și аș рѣдикат аșтѣ literatură дѣгѣрѣтѣ și шонѣдѣтѣ, фѣрѣ noimъ, фѣрѣ кап și рѣдѣчѣнѣ; ѣ ерт și'ї пѣтѣм ѣлѣи, кѣчѣ strădania лор, talentă, pentru чеѣ каре ар фѣ пѣтѣст аѣеа talent, се акѣфѣндѣ де пе-акѣм în зѣтаре... Пѣдѣне фѣле, пѣдѣне линѣи și пѣдѣне gloriei kontinuarane вор рѣтѣнѣе. Чеѣ маѣ порѣчѣдѣ се вор аскѣнде în колѣла библиотечелор, și де кѣнд în кѣнд кѣте вре-не антикар саș вре-не библиофѣл а да ла івалъ, peste вр'о 50 ani, кѣте о фѣлѣ ка о хѣнезѣре; dar не gramaticianii не'ї ерт; sistemele лор toate аș ѣнѣпѣст кѣ вѣнѣрѣеа кѣвѣнтелор стрѣне, și аș аѣнѣс а пѣне аѣте кѣвѣнте стрѣне în лок, сѣѣ кѣвѣнт кѣ лѣмѣа romană фѣнд изворѣтѣ din чеа latină, este de nevoie ка кѣвѣнтеле съ фѣе latine. Цѣдекатѣ паре а фѣ дреанѣтѣ ла ѣнѣте vedere, ѣнѣтѣ ѣ маѣ мѣлѣ о пѣрѣре декѣт не аѣѣѣр. Дак'ар фѣ ка лѣмѣеле съ зрѣмеѣе дѣнѣ ачѣст принцип, апоѣ кѣм ам зѣс дѣнѣоаре, съ не ѣнѣоарчѣм ла лѣмѣа мамѣ; toate лѣмѣеле din лѣме, веѣи саș поѣе, се корѣрѣ дѣнѣтѣ синѣрѣ лѣмѣѣ primitivă. Саș фѣлологѣи romanii не кѣредѣ библиѣи și шѣнѣнѣдѣ фѣлологѣче каре аș стрѣѣтѣтѣ și стрѣѣрат toate лѣмѣеле глоѣлѣлѣи, саș, în вѣнѣтеза rezonementăлѣ дѣнѣлор-сѣле, ар treбѣи ка лѣмеа ѣнѣреагѣ съ аѣѣтѣ пѣмаѣ о лѣмѣѣ, și фѣлѣспѣтеле лѣмѣѣ а Европѣи, а Асѣи, etc, съ се ѣнѣче din пѣрѣism în пѣрѣism în лѣмѣа primordială а оменѣреѣ.

Лімба Гречеаскъ, лімба Латінъ, лімба Церманъ се рѣдескъ; кѣм съ тълмъчим ачеста? імпрѣмътѣрїе че'ші факъ лімбіле нѣ потъ алкътїи о рѣдїре аша де апроаше; сїнтем сіліці дар а крѣде къ аѣ зн імпрезн їсвор; їнсъ кѣм се фаче къ лімба Латінъ нѣ сеатмъпъ къ лімба Церманъ? шї кѣм се фаче къ зн Грек нѣ їнделедѣ не зн Церман саѣ не зн Латїн?.. Istoria ne—o тълмъчеште :

Кънд сосї зїоа їн каре фамїліа оменѣаскъ їнмълдітѣ се імпрѣмїтїе прїн лѣмеа пѣстїе, ачеа фамїліе с'аѣ десѣкът їн ратмърї, каре ратмърї апскаръ, дѣпъ невоїе, ла апѣс, ла ре-сърїт, їн дреанта шї їн стѣнга, къ тѣрмеле шї къ лімба лор. Ачеле ратмърї аїзїнгънд ла локърї де хранъ їндемънатїче, къшїї, мѣнцї, кодрї, апѣ, с'аѣ ашезат шї, къ време, с'аѣ преѣкът дїн фамїліе їн неамърї шї дїн неамърї їн пороаде. Дѣпъ їнтъмплѣрїе вїедъїреї пачїніче саѣ тълвзрате, дѣпъ їнлеснїрїе хранѣї, дѣпъ кондїціїле топографїче, пороаделе шї—аѣ тѣрїт невоїе, шї—аѣ спорїт їндѣрїе шї аѣ десволат лімба лор тѣрїїнїтѣ їн зїоа їмпрѣмїтїереї.

Їн клїмеле фѣрмоаше ка а Гречїеї шї а Італїеї, лімбіле се їндѣлческъ, се модїфікъ шї крескъ одатъ къ активїтатеа. Tot ачеа їнфлѣнцѣ дїн—афаръ а клїмеї шї а хранѣї дѣте тѣсѣра шї градъл чївїлізациїеї, каре консакръ статорнїчіа шї префачереа лімбілор де акѣм їнфїїнцате. Їн Asia, леагънѣл оменїреї, се наште чївїлізациа адїкъ : окѣртмъїреа полїтїкъ, лімба, релїціа, артеле шї шїїнцеле; дїн Asia чївїлізациа се реварсъ їн Еїпнет, шї Еїпнетъл прїн колонїї о трїмїте Еѣронеї. Гречїї шї Латїнїї десѣракъ ачеа чївїлізациїе де фѣшѣрїле копїлѣрїеї, о префакъ дѣпъ спїрїтѣл лор, шї аша оменїреа леагънатъ де зн шїр де їмпрѣмътѣрї преѣкъте дѣпъ локърї шї епохе, констїтѣвѣзъ знїтатеа еї шї моштенїреа пропъшїреї. Чѣеа че їнделедѣреа дреантѣ а їсторїеї не спѣне десуре деснїкареа їнтї а фамїліеї оменешї

шї наштереа лімбілор векї, зрѣеазъ а не лѣ-мина асѣпра лімбілор дїн зїоа де астѣзї. Stadia Istorieї neamълїї ромънї не ва спѣне де знде вїне лімба поаштѣръ шї че тѣвзїе съ фїе дѣпъ лоцїкъ—ачеа лімбъ; шї аша нѣмаї vom ремънѣ їн їнделесъл кѣвїнтелор лѣї Петрѣ Маїор. А. Р.

SKISOPĪ.

III.

Приетїне!

Баварїа.

Дѣпъ о шедере де кѣтева зїле ла бѣїле мїнерале де ла Кїсїнген, м'ам порнїт супре капиталїа Баварїеї нѣмїтѣ де Немцї, Мїхнхен, їар де Францезї, Мїхнїк. Чел їнтїх ораш че се араѣ кълѣторѣлї їн дрѣмъл ачеста este Вїзрѣдъзрг, vestїт прїн кастелъл сеѣ крѣск, векїа резїдѣнцїе а Електорїлор—Егъменї каре ера сѣверанї. Ел е консїдерат ка знѣл дїн челе маї фѣрмоаше палатѣрї дїн Церманїа, атѣт прїн архїтекѣтра са тѣреаѣ кът шї прїн зѣгрѣвелїе де не пѣрецї (frèsques) а лѣї Тїеноло шї а алтор марї нїкторї.

Ла поарта орашлїї зн полїгаїс мї—аѣ лѣат паспортъл шї, четїнд не ел нѣмеле Молдовѣї шї а Іашлїлї, м'аѣ їнтребат дакъ Іашлї се гѣсїа ла Москва.

— Нѣ, домнїле, ї—ам респѣнс; Іашлї се аѣл ла Молдова.

— Фоарте вїне; дар Молдова нѣї ла Москва?

Възънд асемїне простїе ам ремас їнкременїт шї ам респѣнс къ Молдова нѣ се гѣсїа токмаї їн Москва, дар алѣтѣре.

Де ла Вїзрѣдъзрг ам сосїт ла Нїзрѣмѣберг, патрїа нѣнсперателор цїккѣрїї де тот соїл каре їнзндеазъ лѣмеа їнтреагъ ла зї їнтї а фїекѣрїї ан, їсворъл фѣрїчїреї копїлор, шї кърїї тот омъл каре с'аѣ цїккат къ солдацї де лемн, etc. тѣвзїе съ нѣстѣре о маре ре-

knoştinţă. Nîsremberg este prietînia cene-
ragiilor niçi, însz nş are nşmai achest merit ne-
preuşit; el este şi zn oraş orişinal, de o
privelînte antikă. Zidşriile че în înкнщшзръ,
ка не о четале, ащ ла тşsnatrş колщзриле лор
къте zn tşrn палт în форма знш тşнъ zriеш,
ші кşприндş în синя лор о тмълщime de bise-
ричи rotice nintre каре се deosebеште biseri-
ка ş: Lazrentie. Кълъторял аре де admirat
în ачешъ katedralъ nş nşmai îndръzneаца ар-
хитектъръ а болелор, dar şi ceамърле коло-
rate а фeрештрлор ші мълте зврајзрї де ар-
тишї vestiщї прекъм: Фішер, Adam Крафт, Ван-
Дік, Альберт Діхер etc.

Орашял ера гъвернат în веакял де мїлок
де къръ zn комитет де Патрицианї; сала де а-
дънаре а лор şъ пşstreазъ пълъ în зїоа де
астъзі. — Артеле ера фoарте onopate în вре-
меа лор, къчи în маї мълте злїдї vezї бїстзрї
ші statşe ръдикате інтръ поменїреа оаменїлор
марї ші а артишїлор каре ащ коплекрат ла ім-
фрэмъседареа орашялї. — Лънгъ порщїле лш ін-
тълнешї zn mare Кампо-santo (дїntїрїм) плін
де монзментърї фзнераре де mare пред, ші în
каре фїе-каре фамиліа шш аре мормінтъа еї.

Де ла Nîsremberg ам мeрşла Patisbона
pentрş ка şъ vizitez vestita Валхала че се афлъ
апроане де ораш. Destinащя ачешї монз-
мент este де а кşпринде statşеле tştsrop no-
табілітщїлор політїче, літераре ші артистїче
а ле Церманїеї. Позїщя са în вкрфял зншї
deal не маля Дънзрїей, елеганца стилялї ар-
хитектърї sale, богъщя материалелор кз ка-
ре ел este zидит, форма са де temple antik,
toate ачеште контрївщїе ал пşне nintre челе маї
де фрэнте монзментърї moderne а Европїей.

Де ла Patisbона, în сфършїт, ам плекат ла
Mіnхen сащ Міnнїк, кзт щї-а плъчеа. Nş кк-
носк нічи о інтрапе де ораш маї фрэмoасъ
декът ачеша а капиталїей Баварїей кънд вїї де
ла Patisbона. Щїца чеа дїнтїш în каре ін-

tre е лънгъ, дреантъ, ларгъ, фoарте віне
павелшїт, înkadратъ де амъндoфъ пърщїле кз
edїфїщїрї мърее каре се deosebешкş prin сі-
metria ші акşратеца архїтектърїей лор. Ачештъ
злїцъ се кіамтъ în лімба Церманъ: Лъdvїк-
strase, де не нşмеле рецелшї Лъdvїк каре ащ
інзешпат орашял кз о тмълщime de монзмен-
търї: палацърї, biserїчи, ашезъмїнте пşблїче etc.
Рецеле Лъdvїк ащ fost протекторял чел маї
пасїонат а фрэмoаселор arte din Баварїа ші ва
авеа зна дїн челе маї глорїoасе пащїне дїн
istoria патрїей sale!

Арта де а зşгръві не стеклъ ащ ащїнс, şş
стъпнїреа лш, ла о перфекщїе маї пре şşş декът
în toate челелалте щерї. Пїнакотека, вped-
нїкъ де мїраре ка edїфїщїк, кşпринде о пре-
щїoасъ колекщїе де таблозрї де а vestїтшї Pї-
bens; ші Глїнтотека, zидїтş în формъ де тем-
пял antik, este о адеврѣтъ комoаръ де statşe
векї ші ноше де о мїнзнатъ фрэмъседъ.

Антр'шн кзвжнт, орашял Міnнїх се poate нşмі
Атена Церманїей în привїреа фрэмoаселор arte.

Щн лзкрş нşмаї мї-ащ пърст неїнделес ін
ораш: онрїеа де а фъма не злїдї. Ка мъ-
съръ імуротїва прїмеждїей де фок, ар фї о
anomалїе інтр'шн тір zидїт де пеатрş; мї ка о
galanterїе în фаворял сексшлї фрэмoс, ар фї
де прїсос кънд тогї Баварезїї фъмеазъ în ка-
селе лор. Nş мїї пот dar лъмърї каре ащ fost
прїчина ачешей порşнчї поліщїенешї каре şş-
пşне не стрїнї ла tot соїял де сşнзърї.

Де авїе аjšнс în Міnнхен, ам інченст а визїта щ-
лїца Лъdvїк-strase în компания зней щїгаре де
хавана, кънд deodatъ м'ам възст акостат де zn
полїцаїш че м'ащ пощїт ş'л зрmez ла поліщїе.

— Pentрş че ? л'ам інтребат.

— Pentрş ка şъ плътешї штраф, мї-ащ
respşнс ел рїзънд.

Неїнделегънд віне че вроїа ş'мї шше, л'ам
хрмърїт ла поліщїе ші ам інпат інтр'о салъ
інзнекоасъ ші плінъ де капарї. Щнял дїн еї

s'ađ mi anskat pe lok am' face proces-verbal, scriindă-mi într-o kondiție znsă mi neagră, nemele, titlurile și semnele figurate; dăpt' acesa sta m'ađ întrebat de sânt Francez?

— Ба нэ, domnia meă; i-am respuns. N'am onor a fi Francez.

- Englez?
- Niçi Englez.
- Rss?
- Niçi de ksm!
- Грек?
- Niçi.
- Italian?
- Kam..
- Spaniol?..
- Kam..
- Kam.. kam... Че ешт' în s'фършит?
- Ромън.
- De znde?
- De ла Молдова.

Капрарѣл s'ađ zitat ла mine zimbind ка зп звод каре се рѣнжеште, ми ађ adzocit:

- De ла Молдова?. кзноск.. sinteri dze-aimti akolo.
- Dzelimti?..

— Dar; am kznoskrt mai mlydi Moldoveni aiche în Mianxen каре се вѣте ла dzel pentрх о нимикъ.. бравѣ tineri! бравѣ tineri!

— Foarte бравѣ.. insă amі vrea să шtiđ pentрх че полицаѣл m'ađ поftit să vin aiche?

- Pentрх ка сѣ плътешти страф.
- Страф?.. че-ам фѣкэт?
- Аї фзmat не злиде, кѣнд штиі кѣ нэ este воѣе.
- De znde вреї s'о шtiđ? Еђ sint strын venit aiche нзмаї de doзъ чеасзрї, ми n'am avt зпкъ време сѣ вѣ афлэ обичеїзрїле.

— De este аша, domnia... ми mai ales fiind кѣ ешт' Молдован... бравѣ tineri, Moldovenii.. бравѣ tineri!..

- О шtiđ.
- Апої акзм їдї ерт страфз; insă алтѣ datъ..

— Kare vra să zikъ.. mъ pot dăche? Adio..

Am emit de-akolo фзrios, ми ksm am dat de aer kpat am inchenst a pide de figzra канрарїзлѣї; insă кѣт am шеzrt în Mianxen am fost simit a mъ mins de плъчереа de а фзma în urimbлърїле меле nin аchest ораш.

s.

Din тълмъчїрїле Логоф. К. Конакї.*

ЧЕ ESTE ОМЪЛ?

Омъле нэ zndi mare-а лѣї Dsmnezeđ adлчїме
 Чи дн imimъ'дї te'ntoарче ми vezї a ta днсшїме!
 Pentрх om ecte iar омъл адлнка днвзудътсрѣ.
 Че чїsdatz днтреваре! че чїsdatz 'нкзркътсрѣ!
 Кѣтѣ лзminъ днтр'жнсзл, ш'апої ми 'ntzneriшїме!
 Че фїре'налтѣ, мѣреадѣ, ш'апої кѣ кѣтѣ цїocime
 Дл vezї, plin de лzminаре, кѣzлnd дн marї дндoїеле;
 Дл vezї, plin de слъбїчїсне, сѣферїнд челе маї греде!
 Ecte oape pentрх mнкъ пѣскѣт ми zidit дн лзме,
 Сађ нзмаї спре descфъtare ми спре odixнъ анzме?
 Знеорї се mїрѣ днсшї кѣтѣ-ї de mїnteoc ми вреднїк,
 Шї се viceазѣ кѣ ecte ка Dsmnezeđ de пстернїк;
 Іар алте дъдї, plin de жале, de-а трѣнлѣї слъбїчїсне,
 Се пореклеште жївїнѣ снхсѣс ла мортѣчїсне,
 Шї кѣ нзмаї спре педеансѣ ecte пѣскѣт ми рѣсфолѣ.
 Шї кѣ mїntea лѣї нэ ecte deкѣт зп влнт че се змфлѣ,
 Пе кареа, de n'о аскѣлтѣ, тоатеї парѣ днтзпекате;
 Іар de о аскѣлтѣ, toate i се парѣ ne'npedingate.
 Хаос de natimї зрїте ми de zadarnїche гандзрї
 Prımїte ми лепъdate не зп чеас дн mїї de рандзрї.
 Дн вълзроаселе поfte рѣвнїтор хожма de старе;
 Знеорї кзмїnte foarte, алте дъдї пѣзпн маї mare..

* N. B. Сѣз titlul de Алкѣтѣрї ми Тълмъчїрї, Логоф-тл К. Конакї ађ лзsat дн manuscrїpt зп volazm днтре de pozeciї каре акзм s'ađ nss сѣз tinар дн tinografїа Francezo-Romънъ. Дн N°. 6 а Ромънїеї-Лїтераре пої ам пвзлїкат зна дн челе маї фзmoase коммунерї оrїgїнале а Логоф. Конакї днтїзлатѣ: Аморъл дн Prїetesнзг, шї акзм адецет днтре Тълмъчїрїле sale зп екстракт дн tradzчереа поемзлї лѣї Поп: Essais sur l'homme, каре, дн nenopozїре, ађ remac не-сѣвѣр-шїтѣ. Аша кѣт este днсѣ, ача tradzчере аре мerїтл de а fi прекѣт апроане de oгїgїnal пре атѣта шї днтр'зп stїа ромънск адеврат poetїk. Конакї шtieа а manїа лїмба ка зп iskssit maestrъ de versзрї, шї днсшї авънд денїл insпїрзрїеї poetїche днтр'зп grad дналт, фъчеа дн лїмба чеа вѣтржнеаск а хронїкарїлор шї а пекзносквїлор поедї а попорълї Ромън, о лїмбѣ melodїoазъ шї espresївъ ksm niçi viceазѣ чеї маї mlydi дн mоdernїї nostri вълъторї de pїme. Вската че о коммнїкѣм аїче ecte днчензтл кнтлзлї П дн поемл лѣї Поп. I.

De o potrivъ пстерникъ ші сльвѣногъ дитр'а сале:
 Сінгър афлѣ адевѣрѣл дн деплнѣ стрѣлѣчире;
 Дар сінгър іаршн се сванѣ дн пререр'н рѣтѣчире.
 Zidit de стьнан ла тоате, сьнѣс патимілор сале,
 Кънд се вькърѣ, кънд пльнде фърѣ кьвант, фърѣ кале.
 Пърѣреа дн не'мнѣкаре кѣ-а са слаѣ иниміоарѣ
 А фьнтѣрилор де-а рандѣл есте чинѣте ші окарѣ.
 О! мѣриторіѣле мѣндрѣ шн'нгѣфат де-а та фінгѣ!
 Стѣ ші креде де сьнѣсе тоате ла а та штіинѣ.
 Дн мѣна та кѣ компасѣл лѣміле тоате мѣсоарѣ
 Ші поліріілор мѣреї дѣ-ле деїї не а та скарѣ;
 Аер, вьздѣх кѣтѣреште, ші дѣ регѣлї ла планите,
 Днсемнѣндѣле дн чеасѣрї пѣшірїле тѣнѣсїте.
 Сьнѣсе ла ах тѣѣ калѣл а времїлор днтснерїк,
 Афлѣ ші сьнѣсе че есте дитр'а соарелї жѣрѣелнїк.
 Дѣ-те, сьїс-те кѣ Платон пѣлѣ маї пресѣс де черѣрї
 Кѣтѣнд не адевѣрѣл дн а лѣї мїї де кѣмерѣрї
 Ші, знїнд кѣ пѣвѣнїе а та образнїкѣ фїре,
 Вѣрѣте пѣлѣ дн сїнѣї ші чеарѣкѣ Дѣмнезеїре.
 Днваѣѣ не'нделенчїѣне кѣм ар фї сѣ кѣрнѣсеасѣкѣ
 Ші пѣвѣнїїле тале дѣ-ле сѣ ле лѣїѣсеасѣкѣ.
 Дар апої, кѣзїт дн сѣера педѣждѣї рѣтѣчїтоаре,
 Дн посанѣл тѣѣ те'нтоарче рѣшїнат, плнн де мѣстраре.
 А ачелор дн чер дѣхѣрї, днцелѣцереа чеа вїе
 Bede ші катѣ кѣ мїлѣ ла а та зѣдѣрнїчїе:
 Кѣчї, Nїxton мареле Nїxton кѣ а са маре штіинѣ
 Este pentrѣ дѣлшї ачѣеа чеї pentrѣ ної о момїѣ.

Омѣле! че'її мѣї ведереа пѣн'ла черѣсаска кѣмарѣ
 Ші те вїзѣшїї сѣ афле лѣзнтрѣл не денѣфарѣ,
 Ші сѣ днсемнезї шї правїлї не-а мїшкѣрѣї черешї кале,
 Слѣпемї ешїї стьнан не тїне? даї правїлї нїмеї тале?
 Дѣхѣл тѣѣ, каре деѣсава се лѣпѣ ші се мѣнѣште,
 Doritor tot de афларе не кѣт вїаѣа дн хрѣнеште,
 Слѣпемї, мѣкар вре зн лѣкрѣ де'її кезешѣште'н лѣме,
 Саѣ каре цї-ї днченѣтѣл ші сѣжршїтѣл кїар анѣме?
 Дн ом доѣѣ сѣнт стьнане пстерї днпѣрѣчїтоаре,
 Дна ка сѣ зѣдѣреасѣкѣ, алта повѣзїтоаре:
 Ізвїре де сїне зна, наште пофте, десѣтаре,
 Гонѣште орї-че дѣрѣре ші чере дндѣстѣларе;
 Алтаї мїнтеа че опреште ші мѣлѣ ла мѣсѣраре,
 Дѣнд патимілор сѣдѣре ші порнїреї днфѣрѣнаре.
 Амѣндѣѣ дн знїре не даѣ пѣтере де сїне
 Де а фѣцї де тот рѣл ші де-а аїзнѣде ла вїне.
 Рѣтїе їзвїреа де сїне ші депѣрѣеазѣї лѣкраре,
 Ші омѣл де вїѣ рѣшїне дитр'о петрѣнїкѣ старе;
 Ші іаршнї рѣдїкѣ-ї мїнтеа, шї-ї vedé кѣ кїп нѣ арѣ

Нїчї сѣ се повѣдѣсеасѣкѣ, нїчї сѣ'нѣсе кѣдетаре.
 Днтѣкмаї ка вѣрѣшїана че дн цѣрнѣ днплѣнтатѣ
 Се наште, креште, днфлѣоаре ші каде де тот ѣскаѣ;
 Саѣ ка зн фок че не черѣрї дн вѣботе де одатѣ
 Ноантеа фѣлѣдѣрѣнд се vede ші сїнгѣндѣсе дндатѣ.
 Таїнїк, їзвїреа де сїне не мїшкѣ ші не сїлеште,
 Ші пѣрѣреа дн кѣтїре, пѣрѣреа не зѣдѣреште;
 Мїнтеа, кѣ кѣмнѣн'н мѣлѣ, тоате ле дрѣмѣлѣште,
 Стѣ не гѣнд, асемѣнѣазѣ, дшї дѣ сѣат ші хотѣреште.
 Де лѣкрѣрї че нѣ сѣнт фаѣѣ мїнтеа прѣ пѣгїн лѣвїтѣ
 Este de-зн вїитор вїне пѣгїн днделетнїчїтѣ,
 Дн време че мїнтеа фаче сокотеле ші кїтеште,
 Ізвїреа де сїне їсте чере ші се хотѣреште.
 А плекѣрилор дн фїре мїшкѣрїле аїїдате
 Сѣнт ші маї тарї ші маї десе декѣт чере дїздекате:
 Мїнтеа дн кѣїле сале е днцеленї мѣсѣратѣ,
 Іар їзвїреа чеа де сїне кѣ аїрїндѣре сѣзратѣ,
 Кѣрїе спре днфѣрѣнаре ші спре зн фел де опрїре
 Мїнтеа дї сѣ днпротївѣ кѣ пѣсѣїтѣ гѣндїре;
 Іар вѣрѣта, обїчїнїнїга, грїжїле ші їспїтїреа
 Стѣмнѣрѣ свѣрѣл чел їсте шїї аїнѣазѣ порнїреа.
 Фїлософѣлї зѣдѣрнїк пѣлѣї сѣ тот вѣровѣасѣкѣ
 Сѣ днтѣнѣче-адевѣрѣл ші сѣ нѣ'л маї десѣвѣлеасѣкѣ;
 Факѣ, прїнтр'о десѣтѣрѣ де петрѣнїче кѣвїнте,
 Tot zїсѣрї днгѣмнѣтоаре прїн резоане їкѣсїте;
 Днпѣрѣсасѣкѣ хожма тоате пѣн'ла пѣнт де пѣсѣршїї
 Ші сѣ тот деспартѣ лѣкрѣрї че сѣнт знїте дн фїре;
 Еѣ дн лас ка, прїн кѣвїнте, ші соареле сѣ'нонтезе
 Іар а ноастрѣ граїсїї тоате ка зїоа сѣ лѣмїнезе.
 Мїнтеа, їзвїреа де сїне днтре еле кѣмнѣнїте,
 Авѣнд зн дел амѣндѣѣѣѣ, тѣвѣте а фї знїте;
 О зрѣ пѣвїрїсїтѣ аѣ еле кѣтрѣ дѣрѣре,
 Ші зн гѣст ші зн хаз нѣмаї ле днвїе ла пѣлѣре;
 Дар аїрїнсѣ фїнд зна кънд зѣреште десѣрѣнаре
 Днрїте кѣ лѣкомїе обїекѣл де десѣтаре;
 Іар чеелатѣ не'нчетѣл ші кѣ мѣнїї кїзѣчїтоаре
 Траѣе мїере днтр'о пѣлнѣ фѣр'а вѣсѣжї не флѣоаре.
 Омѣл дар сѣ осѣвѣсасѣкѣ pentrѣ ферїчїреа тоатѣ
 Днн пѣлѣчерї прїмеждїоасе не ачѣа пѣвїновѣтѣ.
 Че сѣнт патимїле'н лѣме, декѣт їзвїре де сїне
 Гонїтоаре пѣпѣлѣчѣрѣї ші їзвїтоаре де вїне?
 Адевѣрат саѣ пѣрелнїк ачел вїне ле лѣвеште
 Кѣ атѣта фервїнтѣалѣ дн кѣт не шнн ле порнѣште.
 Порнїреа лор кънд се фаче pentrѣ-а ноастрѣ тѣвѣнїнѣ,
 Фѣр'а вѣтѣма не алїїї днтрѣ а лор фолосїнѣ,
 Мїнтеа атѣнчї се днпакѣ ші ле шї днвѣрѣдїшазѣ
 Днпѣрѣмѣстѣнд аїїсторѣл че не днтрѣвїнїгазѣ;

DOMNŪA B...

Km se poate!. ts, kare emi om de rst, s pre-
ferez pe dama cea k girland, knd ceelalt are
o pfidinare at de graioas, at de nobil,
at de pnitoare, at de...

DOMNŪA K.

Hi celalate.. Zi k k' e drag, s te kred.

DOMNŪA B.

Ns mif de'mi e drag, dar mif k am face
toate jrtfede din lme nent o simgr zimbire a ei.

DOMNŪA K...

Hi zna?

DOMNŪA B.

Snsne.

DOMNŪA K.

Hi sant prietin mi vre s te sljesk... Ciok kon-
trbanda viitor k znera t s slvit, mi hi f-
grdesk s'i vorbesk nma de tine mi de izbire a
hi toat vremea danxi.

DOMNŪA B. (stringnd ma prietnxi se.)

De'i nstea s'o interesezi la soarta mea, s mii
k toat vremea...

DOMNŪA K. (krtnd vorba.)

Toat vremea ta mi'i fi reknsktor?. foarte'i
mlgemesk. Vre ma vine s fi respntit dnd.

DOMNŪA B.

Km?

DOMNŪA K.

Sljba ce u'ois face ka avocat ne lng lcea-
fzrxi inime tale, s mi-o faci ts dnsmi ne lng
dama cea k girland.

DOMNŪA B.

S'i vorbesk hi favora t s... vkrp; ma a-
les k ciok k ea kontrbanda.

DOMNŪA K.

Minnat!.. facem vizavi dmpren?

DOMNŪA B.

S ludece; dar asklt: e hi fgrdesk
s fi k s poate de elokent nent interes-
pila tale; kast de n sljeste mi ts km s kade.

DOMNŪ I K.

Las pe mine; am s dntvzngdez toate fir-
rele retorice k le-am dndat la skoal mi
k le mi-a inspira zenil prietniei.

Kontrbanda se dnce; alcar. de'ie ie dama
mi'i snse k ai hi prietin kare ap fi mspit de ml
dnp dnna dakt n'ar dopi s trbeask o vecinie
dntreag nma nent dnna.

(Orxestr d semnal kontrbandxi; kalerii se re-
ped de'mi ie damele; kere se ameaz vizavi. — Dom-
nxi B. a lbat pe dama k girland mi s' a nxi d
k prietnxi se kare este kaleria damei k diadem.)

Hi vremea kontrbandxi.

B.

Hi'i, doamna mea, ce observai am fkt k
prietnxi me k dekd am intrat hi bal?

DAMA K GIRLAND, (zimbnd.)

Nepreit, iar vr'o lare hi pis, dnp obicei.

B. (sepios.)

M efaci... Am observat k neori o simpl gir-
land de flori plte ma ml dek hi diadem
de brilliantxi.

DAMA K GIRLAND, (vesel)

Knd, de ml?

B.

Knd dknsnt o frnte graioas ka a dtale.

DAMA K GIRLAND, (riznd.)

Hi cine a fkt aceast deskonepire no? da
sa prietnxi dtale?

B. (dkndse.)

E — Prietnxi me are oki nent ka s n
vad; el e vni knr, dar are hi defect moral din
cele ma triste.

DAMA K GIRLAND.

Kare?

B. (hi taib.)

Hi f' de inim!.. mi k toate aeste ei k
dnceaz de a dika o komdie sentimental k
damele, tot aea komdie mi iar aeea de knd hi
mif. Dintis el ceark a tra mla persoanelor
prin destinzirea ce face de nepozibile sale k-
stremi, ziknd k a fost amar dnelat hi a-
leceea soie sale kci, departe de a respnde la
doringele sfoetnxi se, ea hi dntnekt vreme prin
o celozie nednetat.. etc, etc. Dnp ce a izb-
tit prin aceast takti a dntnla komitimire per-
soanei kare hi asklt, apoi kast a kstira d-
krederea ei s tit de prietin mi, hi s'ruit, hi
deklareaz dnt'o zi k prietnia xi s' a prekt
dnt'hi amor dntktrat.

DAMELE, pe canape.)

— Крези тэ, draga mea, къ prietinia eksistэ дн-
tre вэрвацэ?

— Niçi de кэм.. Ду prietin este dэshmanэ чел
maï de aproape.

— D'anoi че zichi de Orest mi Pilad din antikitate?

— Пжрэ векиэ, sorо!.. фавзлэ.. mitologie..

(Диченэ а ride ми дши istorisescэ conversacia лор кэ В. шэ К.)

AMENDOЪ, (кэ эн аер vizitor.)

Че prietini de comedie!

Poesie.

KREDINIA

Ла форацэи меи дин ексил.

Преку чела че каде дн сэнуэ знеи але
Че кэрдэ'нфэриэчэ ла вале не'нчетат,
Перзэнд ори че саераре ла цермэри сэ маï скане,
Рекіамэ днтр'о кліпэ трекуэла днтрістат:
Аша ми еж, adese рекием а цереі меле
Dэtoase сэвеніре, дэрепэ че-аэ сэферіт,
Пэзгэнд не-а сале рале, гандеск ла кэте рале,
Ла кэте сэферінге ле данс'аэ пэвэліт.

Ш'атэнуі mintea mea trіstэ дн гандэри s'adжучеазэ;
Атэнуі тэ сэіс кэ гандэла супе тімэри че-аэ трекут!
А patriei ізвіре дндат'мі амінтеазэ
Стремощі ш'а лор фауте тэреде че-аэ фэкут!
Аналеле Ромэне ле вэд еж зэкуэ пліне
Де глоріі стрэлуэчите кэнд Стефан сдрэміка
Не кэтнэла вэзліеі эрдііде стрэіне,
Кэнд кэ Міхаі-Вітеазэла Ромэнуэла трістэфа.

Аноі ідеа'ндатэ о вэд кэ се ковоарэ
Din тімэри депэртате ла тімэла кэнд гандеск;
Кэнд глоріа кэ време се фаче маï шшоарэ,
Рэшінеа, джжосіреа мергэнд ле вэд кэ крескэ.
Атэнуі вэд кэм Магіарэла зітэнд че-ам fost odатэ,
Ромэна eksistenцэ се чеаркэ-а дскэфа;
Кэм о нстере маре дин кліма-і днредатэ
Трекуэла, кіар трекуэла ар вреа а днстат!

Pedaktor респэунзетор: В. Александрі.

Kredinga днэз віне де-адэче мажгэре
Ла ініма-мі тэхнітэ, де-аліпэ ал меж дор.
Kredinga tot де-азна дні сэне кэ не піере
О відэ че порнеште днтр'эн тэреу ісвор;
Кэ Домнуэла дн тэліе adeseорі кэнд чеартэ,
Пе-о време пар'кэ зітэ не неамэла чел грешіт;
Дар іаршні кэ'ндэре грешалеле-і кэнд сартэ,
Пе-атэ! дн респэунтеште не кэт аэ сэферіт!

Kredinga зэку'мі сэне кэ лангуэ че не деагэ,
Кэ време о сэ кадэ слэвіт, пенстінчіос;
Кэ рэі аэ сэ піарэ, ш'атэнуі к'а сэ кэдеагэ
О дреантэ респэунте Ромэнуэла kredinчіос.
Ші-мі сэне кэ не поате трі дн колівіе
О пасере депінсэ сэ своаре не'нчетат;
Ші нічі Ромэнуэла моаре сэв цігэла де скэвіе,
Чі моаре'н вэзліе, де сэпце днсетат!

Ш'атэнуі ідеа'мі своарэ супе тімэри віітоаре:
Аколо дні апаре Ромэнуэла маіестос;
Трекуэла, вііторэла лэческэ де о лэкоаре;
Іар нэnteа де зніре-і презентэла дэрепос.
Astfel Kredinga віне де-адэче мажгэре
Ла ініма'мі тэхнітэ; де-аліпэ ал меж дор.
Kredinga tot де-азна дні сэне кэ не піере
О відэ че порнеште днтр'эн тэреу ісвор.
1850. D. Дэкуэлескэ.

БИБЛИОГРАФИЕ.

PatRIA. Фоаіе Політікэ, Літерарэ ми Індэ-
стріалэ, редіјатэ дн Бэкрешті де Дл N. Непові-
ніч, есэ де дожэ ори не сентымэуэ, Марці ми Сым-
вэте, дн формат маре ми не хэртіе веліпэ.

Преуэла авонаментэліі пентрэ Молдова есэте: 2 гал-
віні не ан, ми 12 цванціхі пентрэ кост л транспор-
тэліі prin поштэ,

Авогара се фаче ла редакціа Ромэніеі Літераре,
саж deadрепсэла дн Бэкрешті ла лівереріа Скоале.лор
пэвліче а Длэі Хрістакі Іоанінс ми Комп:

Ерага. Дн артікулэ: Індэстріа матасеі дин N. 9, дэ-
пэ сэршмітэла рандэліі 21, трезіе сэ се четэаскэ:
О парте дин ачеі че факэ арде поміетіче саж не-
гре, ми дожэ пэрді дин ачеі че факэ арде алэе.—
Ла сэршмітэла артікулэліі, дн лок де фржнгііле, сэ
се четэаскэ: Semіндэріле дин каре се фарікэ олоісл.

Typographia Franceso-Romána.